

اسرائیل در خصوص این روند مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

قابل ذکر است که اولین چاپ کتاب در ۱۹۸۷ بزبان عبری منتشر شده است. متن انگلیسی با انجام تجدیدنظرهای اساسی

در خصوص تحولات و رخداد‌های پایانی دهه ۸۰ و نیز سالهای اولیه دهه ۹۰ نظیر فروپاشی شوروی سابق، پایان جنگ سرد، بحران دوم خلیج فارس و نیز ایجاد یک ساختار و نظام جدید بین المللی منتشر شده است.

بیژن اسدی
دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی
دانشگاه شهید بهشتی

کار این محققان بخشی از وظایف فرهنگی دانشگاهیان و مراکز علمی بوده و مقالات ژورنالیستی به تنهایی تکافوی مقابله با این گونه کنفرانسهای به اصطلاح «علمی» تبلیغاتی را نمی کند. در نقد این کتاب کوشش شده است

که صرفاً مطالب تحقیقی مورد ارزیابی علمی قرار گیرد و نظرات شخصی محققان توجه نشود.

Efraim Karsh and Mahler Gregory, edited, *Israel at the Crossroads: The Challenge of Peace*. London: British Academic Press, 1994, 270 pp.

هدف نویسندگان از انتشار این کتاب ایجاد چارچوبی تعریفی و توصیفی از مفاهیم صهیونیسم و مترادف نشان دادن آن با مفاهیم دموکراسی پارلمانی است. از هدفهای ویژه این کتاب مشروعیت بخشیدن به حکومت صهیونیستی در منازعه با اعراب است. نویسندگان کتاب به اهمیت منابع انرژی در کشورهای عربی اشاره کرده، ادعا می کنند که به لحاظ وجود همین منابع استراتژیک، غرب و بخصوص اروپای غربی، نظرات تمهیدی و کتاب اسرائیل بر سرچند راهی: چالش صلح، شامل مجموعه مقالاتی است که از سوی محققان غربی و «متخصصان غیر متعهد در خاورمیانه»،^۱ در کنفرانس لندن (۱۹۹۳) ارائه شده است. ترتیب دهندگان این کنفرانس عبارت بودند از: بخش مطالعات جنگ کینگز کالج انگلستان، انستیتو مطالعات یهود و

تبعیضی نسبت به اعراب در مقایسه با اسرائیل اعمال می نماید. بویژه آنکه به رغم تصور شایع مبنی بر روابط بسیار حسنه آمریکا با اسرائیل، نه تنها این روابط حسنه نبوده، بلکه به لحاظ همین ملاحظات استراتژیک، روابط آمریکا با اسرائیل دارای نوسانات قابل توجه بوده است.

در راستای هدفهای کتاب، مقاله دیوید وایتال تحت عنوان «موانعی در سسر راه»^۲، به انتخابات اسرائیل سال ۱۹۹۲ اشاره دارد و آن را نشانه بارز دموکراسی پارلمانی نادر در خاورمیانه قلمداد می کند. وایتال این «دموکراسی پارلمانی نادر» را مدیون اولین کنگره صهیونیستها^۳ در سال ۱۸۹۷ و سپس نهضت بنیادهای صهیونیستی^۴ که جایگزین معاصر آن انجمنهای اسرائیل مدرن^۵ است، می داند. او به توحید صهیونیسم^۶ معتقد است و صهیونیسم سوسیالیست^۷ و صهیونیسم مذهبی^۸ و غیره را پدیده های آشنا در دموکراسی پارلمانی می داند. او صهیونیسم را داوطلبانه، عاری از الزام و تعهد و عدم دخالت پلیس مخفی تعریف می کند. وایتال نشست احزاب سیاسی و پارلمان اسرائیل از صهیونیسم را مشروع می داند. او صهیونیسم را مردمی دانسته، آن را دموکراسی پارلمانی می نامد. او در نتیجه گیری مقاله، موانع صلح اعراب با اسرائیل را مرتبط با کشورهای غیر دموکراسی و افراطی در خاورمیانه می داند.

با توجه به معنای لغوی واژه صهیونیسم بخصوص در دایرةالمعارفها و فرهنگهای لغات غربی، صهیونیسم به معنای «هواخواهی از تمرکز بنی اسرائیل در فلسطین»^۹ تعریف شده است. به طوری که ملاحظه می شود نویسنده مشکل قوم یهود در سرزمین فلسطین را معادل دموکراسی پارلمانی تعریف کرده است.

از طرفی، این سؤال به ذهن خطور می کند که آیا دموکراسی به معنای کلاسیک آن حکومت مردم بر مردم یا حکومت قاطبه مردم نیست؟ پس، نقش فلسطینی ها در تعریف ابداعی وایتال از دموکراسی کدام است؟ آنچه محرز است اینکه از زمان تشکیل کشور اسرائیل که منجر به منازعات اعراب و اسرائیل شده، چنین جایگاهی برای فلسطینی ها در دموکراسی پارلمانی صهیونیسم تعیین نشده است. بعلاوه، آیا نویسنده مقاله معاهده صلح اسرائیل با سازمان آزادی بخش فلسطین را به منزله تکامل دموکراسی پارلمانی صهیونیستی در اسرائیل می داند؟ دقیقاً، برای این سؤالات از دیوید وایتال و سایر محققان صهیونیست جواب مستدلی دریافت نخواهد شد. شاید واژه دموکراسی پارلمانی صهیونیسم ابتکار این گونه محققان باشد که به بهانه مطالعات علمی برای مشروعیت بخشیدن به صهیونیسم و خوش آمد افکار عمومی، بخصوص غرب، فعالیت می کنند.

مقاله دیگر کتاب به قلم یوفرم کرش تحت

عنوان «بالاخره صلح»،^{۱۱} به معاهده صلح مهم در پذیرش صلح اعراب با اسرائیلی - فلسطینی^{۱۱} (سازمان آزادی بخش فلسطین)، که در کاخ سفید آمریکا در سپتامبر ۱۹۹۳ به امضای رایین و عرفات رسیده است، اشاره می کند و عنوان می دارد که این یک معاهده شخصی بین رایین و عرفات نبوده و همچنین یک معاهده القایی از جانب ایالات متحده آمریکا نیز نیست. او با طرح سؤالاتی در صدد ارائه پاسخ به روش تحلیلی تاریخی از مجموعه رخدادهای خاورمیانه برمی آید.

نویسنده ظهور جمهوری اسلامی ایران^{۱۲} در ۱۹۷۹ و متعاقب آن، جنگ ایران و عراق (تحمیلی) را از عوامل عمده پذیرش صلح اعراب با اسرائیل می خواند. او با توسل به تکنیک تبلیغ سوء و نسبت دادن تروریسم دولتی به ایران، حکومت‌های سلطنتی خلیج فارس را از جانب ایران آسیب پذیر دانسته و دشمن اصلی اعراب می خواند. او تمایل به خرید لوله نفت از سوی حکومت صدام حسین از اسرائیل در ۱۹۸۵، و نیز پشتیبانی علنی او از صلح اعراب با اسرائیل را نیز از اثرات جنگ برشمرده و نابودی قدرت نظامی سازمان آزادی بخش فلسطینی در لبنان توسط ارتش اسرائیل، فراگشت و تکامل تدریجی تعادل در خاورمیانه، پس از فروپاشی کمونیسم، و همچنین جنگ خلیج فارس که برای نخستین بار اعراب و اسرائیل را با یک دشمن مشترک عرب مواجه ساخت، از دیگر عوامل تاریخی

مهم در پذیرش صلح اعراب با اسرائیلی معرفی می کند. به طوری که ملاحظه می شود، کرش با مرور رخدادهای تاریخی در خاورمیانه برای بخش مهم سؤال اول مسئله تحقیق خود، «توانایی معاهده صلح در برابر مخالفتها»، پاسخ علمی ارائه نمی دهد و فقط به معرفی مخالفان معاهده صلح مانند فلسطینی های چپ گرا، جمهوری اسلامی ایران، حزب الله لبنان و غیره اکتفا می کند. در خصوص سؤال دوم، نویسنده با کلی گویی معاهده صلح اعراب با اسرائیل را امری اجتناب ناپذیر دانسته و آن را تنها راه برقراری یک صلح پایدار در منطقه می داند.

صرف نظر از عدم توانایی کرش در ارائه پاسخ به سؤالات مسئله تحقیق اش، اصولاً در تحقیق به روش تاریخی دستیابی به پیش بینی علمی و تعمیم آن بر اساس وقایع گذشته فوق العاده پیچیده است. نفوذ یک عامل اثر مهمی بر وقوع یا عدم وقوع آن پدیده تاریخی خواهد داشت. از طرفی، رخدادهای تاریخی در محیط بسته مانند آزمایشگاه به وقوع نمی پیوندد که قابل مشاهده و کنترل باشد. همچنین تکرار نمونه ها و الگوها در اغلب موارد در تحلیل تاریخی غیر ممکن است. بویژه آنکه تعیین ویژگی های مشترک در رخدادهای تاریخی که کرش به آنها به عنوان عامل یا حتی روند اشاره می کند،

ناممکن است.

مخالفان صلح با اسرائیل

تحریف نام خلیج فارس با خلیج و جنگ	فلسطینی های مقیم کویت	کویت	مصر
تحمیلی با جنگ ایران - عراق، و معاهده صلح اسرائیل - سازمان آزادی بخش فلسطین	۵۶/۳٪	۴۴٪	۱۳/۷٪
باصالح اسرائیل - فلسطین از دیگر گرایشهای	فلسطینی های مقیم کویت	کویت	مصر
تعصبی کرش در این تحقیق است.	۱۶/۳٪	۲۶/۴٪	۷۰٪

مقاله مارک تسلر و جمال سناد با عنوان «آیا ملت عرب صلح با اسرائیل را می پذیرد؟» شواهد او تحقیقاتی در سه جامعه عرب درخصوص تمایل به صلح اعراب با اسرائیل را با انتخاب ۹۰۰ نمونه تصادفی زن و مرد عرب از کشورهای مصر، کویت و فلسطینی های مقیم کویت با شاخصهای سن، سطح سواد و درآمد، شغل، اعتقادات، مذهب و گرایشهای سیاسی و اقتصادی به روش مصاحبه ای مورد ارزیابی قرار می دهد. جمال سناد از دانشگاه امارات متحده عربی بر نحوه سوالات مصاحبه کنندگان و جمع بندی دانسته ها نظارت دارد. متغیرهای مستقل این تحقیق در دو دسته فرهنگی - مذهبی و اقتصادی - سیاسی از سوی محققان تعیین و انتخاب شده است. نظریه محققان در این تحقیق نقش یا تاثیر متغیرهای مستقل فرهنگی - مذهبی یا اقتصادی - سیاسی در نحوه رفتار مردم کشورهای یادشده نسبت به صلح با اسرائیل است. تسلر و سناد در تجزیه و تحلیلی دانسته های جمع آوری شده خود به روش مصاحبه ای جدول شماره ۳-۳ را ارائه می کنند:

آنها استدلال می کنند در کشور مصر که مردم رفاه اقتصادی کمتر دارند و در فقر اقتصادی به سر می برند، متغیرهای اقتصادی نقش عمده را در نحوه شکل گیری رفتار مردم نسبت به صلح با اسرائیل ایفا می کنند - ۱۳٪ از کشورهای مصر، کویت و فلسطینی های مقیم کویت با شاخصهای سن، سطح سواد و درآمد، شغل، اعتقادات، مذهب و گرایشهای سیاسی و اقتصادی ای مورد ارزیابی قرار می دهد. جمال سناد از دانشگاه امارات متحده عربی بر نحوه سوالات مصاحبه کنندگان و جمع بندی دانسته ها نظارت دارد. متغیرهای مستقل این تحقیق در دو دسته فرهنگی - مذهبی و اقتصادی - سیاسی از سوی محققان تعیین و انتخاب شده است. نظریه محققان در این تحقیق نقش یا تاثیر متغیرهای مستقل فرهنگی - مذهبی یا اقتصادی - سیاسی در نحوه رفتار مردم کشورهای یادشده نسبت به صلح با اسرائیل است. تسلر و سناد در تجزیه و تحلیلی دانسته های جمع آوری شده خود به روش مصاحبه ای جدول شماره ۳-۳ را ارائه می کنند:

عرب توجیه شوند که صلح با اسرائیل دارای نمونه های تصادفی است، به طوری که پیامدهایی چون شکوفایی و نوسازی اقتصادی محققان خود اذعان می دارند از «جامعه شیعه» است، متغیرهای اقتصادی بیشتر از متغیرهای در کشورهای یادشده مصاحبه به عمل نیامده فرهنگ - مذهبی بر نحوه رفتار مردم این است و آن را از جامعه آماری خود کنار کشور نسبت به صلح با اسرائیل تاثیر خواهد گذاشته اند.

محمد ستوده کار

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه تهران

داشت. به عبارت دیگر، در تحقیق این محققان متغیرهای کمی اقتصادی می تواند جایگزین اسلام با عظمت و نفوذ غیر قابل توصیفش در انسانها، شود!

مشکل اصلی تسلر و سناد در این تحقیق، با توجه به نوع سؤالات مصاحبه گر، تضاد و تعارضی است که در صفحات بعد و نتیجه

پاورقی ها:

1. "Experts on the Middle East at Large"
 2. "Some of the forks on the road"
 3. The First Congress of Zionists
 4. The Institutions of the Zionist Movement
 5. The Institutions of Modern Israel
 6. Zionist Syncretism
 7. Socialist Zionist
 8. Religious Zionist
 9. *The American Heritage Dictionary*, 1989. p. 794.
 10. "Peace at Last"
 ۱۱. کرش مقاومت مردم فلسطین و گروههای رسمی متباین فلسطینی را معادل با سازمان آزادی بخش فلسطین می خواند.
- گیری آن دیده می شود، به طوری که تحلیل جدول شماره ۳-۳ و نتیجه گیری آن در صفحه های بعد کاملاً متفاوت بوده، و با یکدیگر مغایرت دارد. به عنوان مثال، در صفحه ۷۰ آمده است: «خصوصاً رفتار مثبت نسبت به اسرائیل بیشتر در مصاحبه شوندگانی مشاهده شده است که دارای درآمد بالاتر بوده و از اسلام سیاسی و نهضت سیاسی اسلام طرفداری نمی کنند. برعکس، دشمنی با اسرائیل بیشتر در میان افراد با درآمد پایین و مخالف تغییر و تحول سیاسی و موافق وضع موجود وجود دارد.» به طوری که ملاحظه می کنیم، این نتیجه گیری تسلر و سناد کاملاً با داده های آماری آنها در جدول شماره ۳-۳ ستون دوم مغایرت دارد. از دیگر معایب ساختاری در تحقیق آنها دستکاری و کنترل